

શ્રી નૂરજહાન નાટકનાં ગાયનો.

શ્રી દેશી નાટક કંપની લિમીટેડ

આવૃત્તિ ૧ લી

અંથ સ્વામિત્વના સર્વ હક પ્રસિદ્ધકર્તાએ (કંપનીએ) સ્વાધીન
રાખ્યા છે માટે પ્રસિદ્ધકર્તાની રજા સીવાય કોઈએ છાપવું,
છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું કે બજાવવું નહીં.

અમદાવાદ,
ધી હાયમંદ જ્યુબિલી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
દેવીદાસ હગનલાલ પરીએ છાપી.
ડે. સલાપોસ દરવાજો.

સંવત ૧૯૬૫. સને ૧૯૦૯.

કોંમત ૦-૨-૦ (બે આના.)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી લેખીરાઈ-સંગ્રહ

૪-૧૨-૨૨

૨૪૭૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૪૭૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ જુરજરાન જા.રૂ.ન. ગા.પ.ન.

વિષય ટી. : ૨-૪

પ્રસ્તાવના.

આ નાટક પ્રથમ ઉરદુ ભાષામાં ભજવવા તૈયાર કરવા માંડ્યું હતું; પરંતુ આ કંપની તેના પ્રયોગના મુખ્યત્વે કરીને ગુજરાતના પ્રદેશમાં જ ભજવતી હોવાથી તેમજ તેનો લાભ લેનાર અમારા ગુજરાતીભાઈઓ જ વિશેષ હોવાથી, કેટલાક અમારા શુભેચ્છકો અને મિત્રોની સલાહથી, ગુજરાતી ભાષામાં તૈયાર કરી પ્રજા સમક્ષ મૂકવા અમે દુરસ્ત ધાર્યું છે, અને સર્વને પ્રિયકર થઈ પડે એમ આશા રાખવામાં આવે છે.

એનન્ટસ

શ્રી દેશી નાટક કંપની લીમીટેડ

શ્રી પાર્શ્વનાથાય નમઃ

શ્રી 'નૂરજહાન' નાટકનો ટૂંક સાર.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ—

પ્રવેશ ૧ લો—કંદહારના રેતીના રણમાં આયાસ તથા અમીનાની દુઃખમય સ્થિતિ, બાળકીનો જન્મ, દુકાળમાં અધીક માસ, પુત્રીનો ત્યાગ, સર્પ ફેણ, અમીનાનું મરણ, આયાસ મુર્છાંગત, વજ્રાસ્રાવી પોઠનું આવવું અને આયાસને આશ્વાસન.

પ્રવેશ ૨ જો—રાજમસ્કરા રમુજનો રમુજ રંગ, શાહાબદા સલીમના નીચ પાસવાન સાથે રમત ગમત, શહેનશાહ અકબરના મહાન કવીરત્ન ફૈઝની કુલટા ઝોરત રઝીયાનું આગમન, ખાનગી મસલત, સલીમ તથા રઝીયાની ઇસ્કબાજી, રમુજનો બળાપો.

પ્રવેશ ૩ જો—ચૌદ વર્ષનો વીલંબ, અકબરશાહના દરબારમાં ઉમરાવપદે આયાસખાન, રણમાં જન્મેલી બાળકીનું નામ પાડવાની ખુશાલીની મીજલસનું શાહને આમંત્રણ, શાહાબદા સલીમના હવાઇ વિચારો, પતાશ્રીના પ્રમાન મુજબ આમંત્રણમાં જવાની તૈયારી.

પ્રવેશ ૪ થો—મીનલસ, ' મહેરનિસા ' નામ પાડવું, મેમાનોની મેમાનગીરી, સલીમની ઇચ્છા પ્રમાણે મહેરને ગાવાનું કરમાન, કુકમને આધીન ઉમરાવનદી, પ્રથમ પ્રેમદર્શન.

પ્રવેશ ૫ મો—મીનલસમાંથી પાછો આવતો સલીમ, પાસવાનથી શાંતવન, મહેરને ગમે તે પ્રકારે મેળવવા હવાઈ વિચારો, મહેર પર સલીમની ચીઠી, ગાણું, ગમ્મત.

પ્રવેશ ૬ ઠો—સ્વપ્નાવસ્થામાં પ્રેમમસ્ત મહેર, દાસીને સલોમ માની તેની સાથે પ્રેમ ગમ્મત, પ્રગટ થતાં ચીડાવું, મહેરની ઉન્માદ અવસ્થા, બુઢીયાનું સલીમની ચીઠી લેઈ અતર સુરમો વેચવાને બહાને આવવું, ચીઠીનું આપવું, યમુનાતટ પર મળવા સંકેત.

પ્રવેશ ૭ મો—રાજમસ્કરો રમુજ, તથા તેની ઓરત રમુજ તથા બેટા રમકડાખાત, ચોરાનું ચોરી કરવા આવવું, રમુજની ચાલાકીથી ચોરનું પકડાવું.

પ્રવેશ ૮ મો—યમુનાતટ, મહેરની વાટ જોતો પ્રેમધેષો સલીમ, હોડીમાં બેસી મહેરનું આવવું, વાતચીત, પ્રથમ પિતાશ્રીની સમ્મતી અને પછી પ્રેમ સ્વીકાર, સલીમની નાસીપાસી, જુદા પડવું, ટુંબો.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ ભા—સલીમની વાટ નેતી રજા, સલીમનું આવવું, મનમસ્તી, ફેજનું નજરે નજર જેવું, રજાને કેદ અને શાહાબખાને શીટકાર, કચેરીમાં શહેનશાહને બહેર કરવા જવું.

પ્રવેશ ૨ ભા—રમુજ રમુજ, શાહાબખા માટે બળાપો, યુક્તિથી રમુજ લગાવી બાદશાહ બેગમને ખુશ કરવાનો કિસ્સો, ફતેહ, આનંદ,

પ્રવેશ ૩ ભા—મહેર, બવિષ્યવેત્તાના વેષે સલીમ, મેળાપ, પ્રેમયા-યના, એજ હૃદય કે 'પ્રથમ મુરખમીની સમ્મતી અને પછી પ્રેમ સ્વીકાર, આયાસનું આવવું', મહેર માટે માગણી, શહેનશાહ અકબરની મરજી ઉપર વિચાર.

પ્રવેશ ચોથા—અકબરશાહની કચેરી, નાચ, ફેજનું આવવું, ફરીઆદ, શાહબખા માટે શાહનો સંતાપ, મેલાડના રાણા પ્રતાપની ચઢાઈ વિષે ચિતોડના સૂબાનો પત્ર, માનસીંહથી વધુ ઉશ્કેરણી અને બહેરમાં વધારો, ચતુર બીરબલે કાઢેલો તોડ, સલીમની સરદારી નીચે માનસીંહને મોટા લશ્કર સાથે વિદાય થવા ફરમાન, મહેરને શેર અફઘાન સાથે વરાવવા શાહની આયાસખાનને જણાવેલી મરજી, આયાસખાને કરેલો સ્વીકાર, શેર અફઘાનની બદવાન ના સૂખા તરીકે નવી નીમણુંક.

પ્રવેશ ૫ ભા—આયાસખાન, યુક્તિથી મહેરના સલીમ પ્રત્યેના વલણનો ફેરફાર, મહેરની મુનસફી ઉપર વિચાર, શેર અફઘાનનું આવવું અને બદવાન જવા તૈયારી.

પ્રવેશ ૬ ઠો—મેવાડના રાજા પ્રતાપ તથા સલીમ વચ્ચે યુદ્ધ,
મેવાડીઓનો યુધ્ધોત્સાહ, રજપૂતોની હાર.

પ્રવેશ ૭ મો—પ્રતાપના રણમાંથી નાશી ગયાથી સલીમની બેચેની,
દીક્ષાથી મહેર તથા શેરના લગનની ખચરથી બેચેનીમાં વધારો
અને બાપ સામે બંડ કરવા નિશ્ચય, છાવણી સાથે ઉપડવા હુકમ.

પ્રવેશ ૮ મો—મુસલમાન અમીરોની અકબર વિરુદ્ધ લાગણી.

પ્રવેશ ૯ મો—અકબરશાહની મરણ પથારી, સલીમ માટે બગાવો,
સલીમનું છેવટે સમજવું અને આવવું. માગેલી માફી અને
તેનો સ્વીકાર અને રાજ્યાભિષેકની નિશાની તરીકે તરવારની
બેઝ, સલીમને શાહનો ઘોષ અને તે પ્રમાણે વર્તવા સલીમની
પિતાપ્રત્યે પ્રતિજ્ઞા, મુગલાઈનું ભવિષ્ય, અકબરનું મરણ.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧ લો—સલીમ ‘જહાંગીરશાહ’ તરીકે ‘શહેનશાહ, બહેરની
લાગણી, ગમે તે પ્રકારે મહેરને મેળવવા નિશ્ચય, વિશ્વાસુ રહીમ-
નને કામ પાર પાડવા બંદવાન મોકલવી, પાછળથી મિત્રને
મોકલવો અને કાંઈ પણ ઉપાયે મહેરને લાવવા શરમાન.

પ્રવેશ ૨ જો—મહેર તથા સાહેલીઓ, ગમ્મત-શેરનું પધારવું, પ્રેમ
વિનોદ, રહીમનનું નોકરી માટે આવવું અને પાકશાળાની
ઉપરી તરીકે નીમણુક, શેરનું શાહના સૂબાને મેમાન તરીકે
સામે લેવા જવું અને ઉત્તમ ભોજન માટે તૈયારીઓ કરવા
કહેતા જવું.

પ્રવેશ ૩ બે—નિમક હરામ શહીમનના સ્વાર્થી વિચારોનું એક વિશ્વાસુ નિમકહલાલ દાસીથી સાંભળવું, શેરને ખબર આપવા જવું.

પ્રવેશ ૪ થા—શેર તથા મેમાન, ખાણા ઉપર દાસી મારફતે પુલા-
વમાં ઝેરની ખબર, ફરેખી શહીમનને પકડી મંગાવવી, સખ્ત
સજા, શેર તથા મેમાન વચ્ચે તકરાર, છેવટે મારામાર અને
શેરનું ખુન, મહેરનું આવવું અને મેમાનને ઠાર કરવો, આપ-
ઘાતની તૈયારી, ફરેખી શહીમનથી બચાવ.

પ્રવેશ ૫ મે—વિરહવિલાપમાં સલીમ, શહીમનથી ખબર, શહી-
મનને સમજાવવા બલામણુ.

પ્રવેશ ૬ ઠા—શોક સાગરે ડુબેલી મહેર, શહીમનથી સમજાવટ,
પાછળથી જહાંગીરનું આવવું, સમજાવટ અને છેવટે શાદીની
કબુલાત.

પ્રવેશ ૭ મે—શાદી અને મહેરનિસા 'નૂરજહાન' તરીકે હવેથી
મહેનશાહ બાનુ, છેવટનો આનંદ.

મુખ્ય પાત્રો.

અકબર.....દીલ્લીનો શહેનશાહ.

સલીમ.....અકબરનો શાહાઝાદો, પાછળથી શહેનશાહ જહાંગીર

ફૈઝ.....રાજ કવી

પાસવાન..... સલીમનો નાદાન દોસ્ત

આયાસ.....નુરજહાનનો પિતા

રમુજ.....શહેનશાહના દરબારનો રાજમસ્કરો

ખતાપસિંહમેવાડનો રાણો

માનસિંહ.....અકબરનો માનીતો સરદાર તથા સલીમનો મામે

શેર અફઘાન--એક અમીર પાછળથી ખર્દવાનનો સુબો અને મહે-
રનો પતિ

મહેરુનિસા-- આયાસની દીકરી, પાછળથી નુરજહાન તરીકે શહેન-
શાહ બાનુ

રજીયા-- ફૈઝની કુલટા સ્ત્રી

ફહીમન-- એક ફરેબી ઓરત

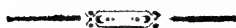
રમુજ-- રમુજની સ્ત્રી

અમીના-- આયાસની સ્ત્રી, મહેરની માતા.

સ્થળ-દીલ્લી-ખર્દવાન અને મેવાડના જંગલો.

શ્રી પરમાત્માને નમઃ

શ્રી 'નૂરજહાન' નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ.

સૂત્રધાર-નટી.

ઓમ્ ત્રિપુટિ તત્ સત્ પરમાત્મા
 નૌતમ નાયક સૌમ્ય સરવદા—ઓમ્—
 સમાપ્તિ કામો મંગલ માયર (૨)
 રમરીયે, ધરીયે, સુગ્ધાન તારૂં
 માંગલિક તારૂં નામ, ઉચારતાં અભિરામ
 માંગલિકં શુભ કામ, ઐ-ઐ-ઐ—ઓમ્—

નટીઓ—

ચાડતા નૌતમ ન્યારી ચીજ
 ખૂબી બરી, મધુસરી, વશી કરી વિદ્યા
 શક્તિ સમી મનસીજ—ચાડતાં—
 સુગંધ જેમ સમીર ખેંચતો, કુમારો પારદ કૂપ
 ધ્રુવ કંટક ઉત્તર આકર્ષે, અમર કરતુરી ધૂપ
 ખેંચતી ત્યમ જન મોત બરી રીઝ—ચાડતાં—

કાપુર નીજની ખૂબસુરતીથી, થયો ફકીરથી અમીર
શિરાણી સીના કપોલ તલપર, જવા દીધી જાગીર
ફારશી શાયર 'શાહ હાફીઝ'—ચાડતાં—

આયાસ—અમીના— ૧

આંખો કેવો સખત વખત અહા,
આ રણમાં ગમગીન ફરે હું;
પાર લાવ પરવર તું રાહનો,
હાય મુઝાઈ મરે હું —કેવો—
ખીન ખોરાકે બન્યાં બેહાલો
ખ્યાસી મરે મુજ ખ્યારી —કેવો—
લા ઇલાજ નહીં બચવા ખારી
રણ લે હાથ હમારી —કેવો—

પાસવાન—રમુજ— ૨

કેવો સુંદર સીકંદર હું ચંદર સમાન
દેખો દેખો એ બંદર એકંદર હેવાન
દિલબર દૂર શું ખડા, રક્ષક ગાઓ રાસડા

સરવર આપ છો ખડા, ખરવર ખાઓ ખાસડાં
ઝટપટ ઝટપટ દૂર કર મુખપટ, છદ છદ છદ

બેજાન—કેવો—

લૌંડીઓ—

૩

ચાલો ચાલો ચતુર સુભષ્ટ એ એ એ.....

રંગમાં રસીલા રમ્યા કરો

શ્રમ્યા મરો

મ્હાલો મ્હાલો ચતુર પ્રિય પ્રાણુ—એ.....

અંગના અનંગમાં રમ્યા કરો

ભુલ્યા મરો..ચાલો—

રસીલાં ખીલ્યાં જોખનનાં આ કુલ ખરે

હસીલા ખુશખો ચોપાસ ચિત્ત હર્ષ ભરે

છબીલા રસમસ કસદાર જુઓ રંગી ઝરે

જેર જંગી કરે, સુખ સંગી કરે

એ.....રંગીલા છબીલા સુપાન કરો—ચાલો—

જીવાની જલ્દી જાય છે, જણાવતાં નહીં જેર

તે જન નકકી જાણવાં, ઢંગ વિનાનાં ઢોર

ખરે જાણી ખુબી આપ રાજ રંગ ભીના

લગાવું અત્તર અંગે હું મોકું મુશકેહીના

ખેરાવું માલતી સુમાળ નાથ લ્યો નગીના

લિયો ચુંખન આલીંગન મનમોહન બુલ્યા કરો

એ એ એ ધુન કામ મસ્તીમાં ધુમ્યા કરો—ચાલો—

રઝીયા-સલીમ-રમુજ—

૪

આવો આવો છબીલાલ આવો (૨) રસીલાલ

જોર તોર ઇશકને ઝમાવો

ઝુંડ ઘોર પાપનું જમાવો-આવો—

કામમસ્ત આવ છે આરામ આપનાર ચાર

કામ તાપ કોડથી નિવારો નિવારો નિવારો

શોક કાપનાર શુભ કોક કળા કેળવોલ

જાય છે જીવાની લીઓ દહાવો

દયાનત દયાનત છે લુચ્યાઓ

ગેલ કરો, રહેલ કરો, લાલ નવા ખેલ કરો (૨)

ઇશક ઇશક આવો ઉડાવો—આવો—

સલીમ--

૫

સાર ખરે સાર સાર આલમમાં ચાર

ખૂમારી હાર ખુબ સુરત છે નાર નાર

સુરત છે નાર મીઠી સુરત છે નાર મીઠી

નુરત છે નાર દિલદાર હાર હાર-સાર

ચટક ચટક વાહ ચાલ આવે ચાલતી

મટક મટક નેન માર માર માર-(અહો)

લટક લટક આવે કમ્મર લચકાવતી

ખટકે ખટકે ખુશ કાર કાર કાર (વાહ)
 નાજુકે બદન સાથ બદન મિલાવનાર (ર)
 રસ બસ રસમાં બારે બીજાવનાર—સાર૦

મહેરનિસા—

૬

આવી મારી છું પડીમાં આજ મારા બહાલા
 પાવન કીજે મારા રાજ
 ધરે આપ વિષુ કેણુ દિલ ઢાઝ મારા બહાલા
 કરશે મને ના નારાજ—આવી૦
 નથી આસન રૂઝુ પ્રભુ બેસાડવા
 નથી ષડ્ રસ ભોજન જમાડવા
 મારો સ્વીકારો રોટલોને છાશ મારા બહાલા—આવી૦

મહેર—

૭

શું ચિત્તહર સુખકર પ્રિયકર મુહબ્બત મોહન મારા જાય
 શું મોહન મારા જાય (ર)
 દિલડું દર્દે દુઃખાય અરેરે હાય અરેરે હાય—શું૦
 ઉડી જાયો કયાં પ્રેમી પોપટ મેના આ મુઝાય
 ઉભા રહો અલબેલા છેલા ઘેલા આમ થવાય
 ન થવાય ન જવાય ન રહેવાય ન સ્હેવાય
 આ વિરહ વેદના વસમી શે વેઠાય
 શું ગયા ગયા ! હા ગયા ગયા ! નહી રહ્યા રહ્યા !
 લાગી તન મનમાં હુડાય—શું૦

કંથનીઓ—

૮

મધુ પી હ્યો રંગાલા છબીલા રસીલા મારા ંહાલા

તલસાવો નાહિ લાલા —મધુ.

પીધ્યોને સુખકારી શુભકારી ખુશકારી

દીલહારી નાથ કાલા (૨) મધુ.

લાવો લાવો, એજ હાંહાં

હ્યો હાવો, એજ વાહ વાહ

લટકાળા ચટકાળા રઢીઆળા લાલ લાલા

તલસાવો—(૨) મધુ.

મહેર—

૯

અજબ કટારી ઇશકની ખરી ઇલમ ભરી

સુખો કરી દુઃખો હરી અજબ ગજબ ભરી—અજબ,

શુલ કુલ તુલ નરમ ને; નાળુક નહાની કોમળી

વળી સખત તે વજૂથી, તેજ ધાર કાતીલ ભરી

કટારી ન્યારી શું અહો છટી છટા ભરી—અજબ.

અન્ય કટારો જખમ કેરાં, ઔપધ મદમ અનેક છે

ઇશક કટારી જખમ કેરું, ઔ પધ એકજ એક છે

‘મહેર’ મારતાર ના મળે જતું મરી—અજબ.

મહેર દારી—

૧૦

ખ્યારી હાં, ધીરી થા ઓ પ્રેમાળ ખ્યારી હાં
જાની જીગર સાથે જુડી વરસી રહી પ્રીતિઝડી
આનંદની આજે ઘડી—ખ્યારી ૦

શાણી સહીયર આવો જલહી
અહિયાં તો કાંઈ જાદુ જણાયે
આશક જાદુની ઇલમી જીવતી
કબજે તુજથો તુરત કરાયે
જો પ્રમ મંત્ર પ્રેમે જપી
આશક જાદુ જીતી લઈ,
ખુશી ખુમારીમાં જોને ખડી—ખ્યારી ૦

મહેર દારી—

૧૧

ચાલો ચાલો ચિત્તદારીણી
સુખદારીણી દુઃખદારીણી પ્રિય તારૂણી શુભચારણી
ગૌર ગુલાબી ગાલોવાળી
કઠણ કુચ અતિ ઉન્નતવાળી
કુશોદરી ગું કટી પાતળી
રખણી મારી ધન્ય રૂપાળી
નમણું રૂડું નાક છે, અણી બાળી શી આંખ છે,
નિતાંબ પુષ્ટ વિશાળી, કમળગારીણી —ચાલો ૦

મહેર—

૧૨

વાહ્ કૃતેહ કૃતેહે કુલાવી, આજ મારે આનંદ ઘડી આવ
 આજ મારે આનંદ ઘડી આવી
 કળી ંહાલે વસંતે ખીલાવી—વાહ
 મે' વરચ્યો મોતી તણો, ઉચ્યો સોનાનો સૂર
 ઘર બેડાં અમૃત મળ્યુ, બાગ્યકળા ભરપુર
 શાણે રનેહ તણી ધારા સરાવી
 હું વેલી અકેલી નમેલી ને
 આપ તરૂ સાથ માંહિ લાલે લગાવી—વાહ૦

રમુજ-રમુજ-ચોર—

૧૩

મારો મારો મારો એ છે લુચ્યો ને ઠગારો
 નહિ હુંતો છું બિચારો
 વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ—મારો૦
 લે લેતોજા, ફળ ખાતો જા (૨)
 કેા મારો શો છે વાંક, મારી નાંખ્યો એા બાપ(૨)
 લુચ્યા તું હરામખોર, ઉતારું હું તારો દોર
 કાઢી નાખુ જોર
 ભુલ્યો હું માબાપ, કરો મારો ગુન્હો માફ
 કરૂં પાંચરો દોર
 ખાડો ખોદે જે તેજ પડે, કી લાં પાપો આવી નડે
 હાહાહાહાહાહા, હીહીહીહીહીહી ઉહુહુહુહુહુ—મારો૦

સલીમ-

૧૪

કેઇ મારી મહેરુનિસાને મીલાવી દે
 મીઠીને મીલાવી ખ્યાર ખ્યાલી પીલાવી દે
 હીરા મોતી હેમ જવાહીર, આપું માલ અપાર
 મોંઢે માગ્યું દઇને કાડું, દળદર દરીઆપાર-કેઇં
 નાબુક નાજની ઐ મૃગનેની, રહેરો ચાંદ સમાન
 સલીમ કેરાં ચકોર ચિત્તને, તેનું લાગ્યુ તાન—કેઇં
 ગુલાબના ગુલ સરખી સુરખી, બુરકી બવાની માંહિ
 બુલબુલ બાળા કુલ આલમમાં, એસમ બીજી નાહિ
 —કેઇં

મહેર—દાસી—

૧૫

ઓ મેઘ મહા સુખદાઇરે
 વરસ વરસ ઝટ હરખ હરખ કર
 જામી ઘટા ઘટ છાઇરે—ઓ મેઘ—
 ચાતકી તરશી આવી તલપતી
 ચાહી તુને ચિત્ત માંહિરે—ઓ મેઘ—
 તુજ વીણુ અન્ય ન પાણી પીતી
 સમજ સર્વ મન માંહિરે—ઓ મેઘ—

મહેર—સલીમ—

૧૬

હું બહિષ્ (૨) જીગરજન એ સુજન.

પ્રીતમ પ્રીતિ નીલાવળે ન્યારી

હાહા મીઠી મધુરી મારો

પ્રાર્થના એ પ્યારા પ્યારો

લેજો અંતરમાંહિ ઉતારો

ક્યારે મળો ફરી સેટ બાવે ભરી

જલ્દી જાગી પરી જાંઘગી હું કરી-હું જાઉં—

ટુંડો.

અંક ખીજો.

રજયા—

૧૭

જો દિલ આ દહે ંહાલી ંહાલમ વિષ્ણુ વિરહે
સતાવે રીખાવે મુઝાવે બહુ—દિલ—
ચકોરી ચંદ્રકાજ કાજ તણુ ઝુરી મરે
પુકાર કોડવાર મોર મેઘમાટ કરે
ન સ્વામિ ચંદ્ર, તોય, અર્જકાન આપ ધરે
બની ખેલાન ભુલી જાન જાણે દાસી મરે
આવો આવોને, ના સતાવોને, ના રીખાવોને—દિલ—

રજયા—સલીમ—

૧૮

રસીલી રંજા રંગમાં રીઝાવો સલુણી
રંગમાં રીઝાવો છખીલી સલુણી ખ્યારી—
મદન અગનથી બદન બળે આ
વદન ચતુર ચિત્ત રહાતું
ધડક ધડક મમ હૃદય કિછળતું
થડક થડક દિલ થાતું—રસીલી—
અરસપરસ રસબસ લે રહાવો
મિત ગોઠડી રમશું
મદન મસ્તીનું ભેર જમાવી
પ્રેમ બગીચે જામશું—રસીલી—

રમુજ--

૧૯

હું ખેલાડી ખડાદુર બંકો, ઘણો છકકો ઘણો પકકો

હું જગમાં વગડાવું ડકો, ઘણો ઝકો ઘણો પકો

હું સીધો સાદો છું જેવો તેવો હું નટખટ મરતાનો

રણજંગી હું, બહુરંગી હું, ઉમંગી હું, ના રહું છાનો

હું ધારૂં દિલે, તે આવી મીલે, ખેડાવું કંઈ, મેડાવું કંઈ

અંતર મંતર જંતર તંતર સૌ સમજીયું વાહ વાહ

વાહ—હું—

રમુજ--રમુજ--

૨૦

કેવું કીધું કામ, કેવી બીડી હામ, કેવા પડાવ્યા છે હામ

હામ (૨)

હામને હમામને સુનામને તમામ (૨)

મીઠી મીઠી વાતે, જુક્તિ યુક્તિ સાથે

કેવા બનાવ્યા છે આમ આમ—કેવું—

મારી મીઠી મેડતાબ મુરત મોહ ભરી (૨)

કારી કાતિલ કટારી તું મારતી

પ્રેમી પોપટજી, ખ્યારા પ્રિતમજી

મેના રમુજ રીઝાવતી—રસીકજી આ—

(હૈયાહાર પ્રાણાધાર નાનુકડી નાની નાર)

(રમુજ ભોડ જામી રમુજ ભરથાર)—કેવું—

મહેર—

૨૨

ધયો પરવશ આ પ્રાણ પ્રાણ ચોરી ગયા ચિત્ત
પ્રાણ ચોરી ગયા ચિત્ત (૨) ઉભરાય ઉર પ્રીત
વાધતી જતી ખચીત હવે નેક પ્રીત નીત—થયો—

જીગર જમીને જ્ઞાન જોઈ, પડયું પ્રેમનું બીજ
મોહન તુજ મોટાઈની, ક્યારી બની ભીનીજ

હવે તારૂં પ્રીતિ નીર પ્રાણ ક્યારે મળે
જુડે જામી રૂડું ઝાડ કુલ ક્યારે ફળે
કંથ ક્યારે મળે ઇચ્છીત—થયો—

મહેર-સહીમ—

૨૨

મનહરણી રસભરણી તારી સુરત સુંદર રહી ઉરમાં વશી
લટકાળી ચટકાળી લાગી તાલાવેલી તન રથું તલસી

માયા લગાડી વઢો છે શું આવું

પાદપંકજ પ્રીતેથી પખાળું

પ્રીતની સાડીનો પંખો બનાવું

હૃતે સ્વામિજી વિઝાવું—

વિનોદ વાતે વળાવું, પ્રાણ પ્રણયનો સ્વાદ જણાવું

પ્રેમ ભયુ ભાણું, ઉહુંનું અથાણું

ઝીણી ઝીણી ચીમટી, ચટાકો પ્રમાણું

અધર અમૃત રનેહ શાક તો સવાહીયાં

મળશે દેવાંશી એ લગ્નની પ્રસાદીમાં
 પશુ નીતિ તોરણ તો તોડીએ ન આદિમાં
 સત્ય સર્વ સમજ્યો હું શાણી સમશ્યામાં—મનહરણી
 કંથનીઓ-- ૨૩

મેં લાગુ તોરે પૈયાં (૨)
 એ સયાં સાવરીયાં સેજરીયાં—મેં
 વો છેલો સાવરીયાં વો બતીયાં—મેં
 તીતકટ નગધીન તુમ કટ કીડાન
 તધીન તીતીકટધા (૨) મેં
 આવત નાહિ મોરે આંગણુવા
 માનત નાહિ તોરે સાવરીયાં
 તીતકટ નગધીન તુમકટ કીડાન
 તધીન તીતીકટધા (૨)—મેં

મહેર—ચેર અફગાન-- ૨૪
 આતો વસ્તી ન વગડો રસીક શાને રગડો
 થઇ શાણા ભુલો કેમ જાન
 ગઈ ચાલી કયાં શુદ્ધ ને સાન
 નાના નાહક કરો ના હેરાન—છબીલા પ્યાસાં—
 પડ્યો પ્રીતિનો વાસ ત્યાં શું રસ્તો આવાસ

મારું લોળી ભમાયું તેં જાન
 પાતાં પીને પ્રીતિ રસ પાન
 સુખ જેમાં છે સ્વગ સમાન—રસીલી પ્રિયાં—
 અજબ ગજબ છે પ્રીતમાં, એક તાન ને ધ્યાન
 મધુકર મધુ લેવા મરે, કમળ ન હેસનુમાન
 સમય સમજ જો ચિત્ત લહે, પાકું ફળ લઈ ખાય
 કાંચું ગ્રહે અધીરીયો, મરે ન માંદો થાય—

મહેર—શ્રી—

૨૫

શાશ્વી સુણે પ્રીતિની રીતિ ખતાવું
 શુદ્ધ પ્રેમ પ'થીની અંથી શુ'થાવું
 ભરી ઉમળકા જળ, પાદ થાય નિર્મળ
 કરી પાલવ શીયળ, ધુન ચંદન ગુણીયલ
 અંતર પ્રીતિ આસન ઢાળી થાળ વનીતા વિનયની પાસ
 ગણે આ પ્રીતિ નીતિ કે વિલાસ—શાશ્વીં—

x x x x x x x

માવ લાડુ રઢીયાળા ધરીશું
 રંજન અંજન એકાંતે કરીશું
 વિહાર તાંબુલ પરસ્પર જમીશું
 રંગે રસખસની ખાજી રમીશું
 પ્રીતિ કે નીતિ સાચી આ રીતિ
 હેત હીંડાળે હરખે હીંચીશું—શાશ્વીં—

૨—૨૨--

૨૬

મુ'ધ્યા વિનાનું ખીલેલું આ કુલ (૨)

એ કુલ સાટે જીવન આ ફલ (૨)

ધ્યો આ.....વાહ (૩)—મુ'ધ્યા—

વીણ વીંધ્યું મોતી, ંહાલી વાટો જોતી—આ—

મીઠું મધ આ ચાખો, થયમાં અમૃત નાંખો—આ—

મીઠાં મધુરાં શાં વચન રસાલાં આ—મુ'ધ્યા—

છાનરીઆ—

૨૭

ગોરી તાનાં ન મારો ચલે જાયેંગે (૨)

ગઈતી બજરીયા, લે આઈ હલહી

મેરે બાલે જોખન વાપે, છાઈ જરહી—ગોરી—

ખુદાને હીલ ચે હીયા દહેજતે વફાકે લીયે

મીલીહય આંખતો હીકાર હીલ રૂબાકે લીયે

સખાખ કયું ન સહે જાન, મુક્તીલાકે લીયે

બસ અબ સંભાલીયે હીલકો જરા ખુદાકે લીયે—ગોરી—

અંક ત્રીજો.

મહેર-સાહેલીઓ— ૨૮

રંગીલી રસીલી છબીલી શરમીલી

પ્યારી છા અલખેલી (૨)

રંગીલી૦—

જાઓજી નહિં સતાવો-જાઓ૦—

પ્યારી લટક મટક શું ચાલ રસીલી રઢીઆલી

જાઓના બનાવો સખી, શાને શરમાવો સખી

ઊરપૂર ઉભરાતું ચાલ્યું આ બહાલી— રંગીલી૦—

મહેર-સાહેલીઓ— ૨૯

સખી કેમ ગાલરી, બની બહાવરી

અમને આમ જણાય

વિરંગ રંગે, નવલ તરંગે

અલખેલી નવજોબન ઝોલા ખાય—સખી૦—

રસવેલી વેલી નવેલી અમથી શું શરમાય

ચખાવલી શા ચાખા

વાહ ઢંગ ઢાળા, ચોર આ તોર લાણાય—સખી૦—

મહેર-ચૈર— ૩૦

ગોરી નયનેં ભર્યું બહુ ભારી

કારી કામણ કટારી મારી—

ગોરી૦—

મનહર સુંખકર, વાહરે વાહરે રસંસાર
 દલહર પ્રિયકર, વારી જાઉં દિલખર—ગોરી૦—
 પ્રેમ સુરતી દિવ્ય સુરતી, ધન્ય સ્ફુરતી અલિહારી
 જુકત સારી વાતો ન્યારી, વેગે વશ વરતાવાવાળી—ગોરી.

વારંગના—

૩૧

ધીમો ધીમો ચાલ ચાલરે ભાખરના ભોમીયારે—
 સુવર સુતો નીંદમેં, પુરન પોડા લેત;
 ઉઠ સુવરીયા નીંદમેંસે, તારી ફેજ હીલોલા લેત—ધીમો૦—
 ગીરિ ધરા સઉ ઘેરીયાં, બનમેં નહીં બીસરામ;
 કહે શેર જાવું કિહાં, ઉગરવા અણહામ—ચાલરે૦—

સક્ષીમ—

૩૨

મન મારૂ ભમે, ચગડોળે ચઢયું
 ન કાંઈ સુઝે, ન કાંઈ રૂચે
 નથી ગમતુ રહે ચોદિશા રમતું—મન૦—
 કરે હાસ્ય કાગ, દુર્દુર જ્યાં પ્રાણુ હરે
 પ્રસુતા પીડ કહો, વાંઝણી શું દીલ ધરે
 ન દાઝ અન્ય તણી કોઈ ઉર આપ ધરે
 સકળ સૃષ્ટી મહીં સ્વાર્થ રહ્યા વ્યાપી ખરે
 આપરંગે ઉમંગે ઉછરંગે સઉ ભમતું—મન૦—

મહેર—

રમતાં પ્રેમ સરોવર પાણે આમે હંસ ને હંસીણી
પાપીએ આવી વિખુટાં કંઈકરે

ઉત્તમ મોતી ચારો ચરતાં

નીર તજી પય પાન કરતાં

પળપળ પ્રેમ વિષે પરવરતાં

યુગલ નયન એ દેખી કરતાં

એ સુખ દંપતી કેરાં પાપીએ હંચારે—રમતાં—

મરણુ સમન પળ પાસે આવી

નાથ નિરંજન ધુન લગાવી

સમય તણી ખલિહારી ગાવી

ઘટીત સુરીત નીત સતી આવી

પણ પાપ પુરવનાં દંપતિ વિયોગી હંચારે—રમતાં—

મહેર-જહાંગીર—

૩૪

ચારૂ ચતુરંગી ચિત્ત કેરી કીધી ચોરી

છાના શરમાવો ના છયોક શી શીરજોરી—

ખળતાને શું ખાળવું, ભૂખ્યાને નહીં ભીખ;

આંગણુ માગણુ આવતાં, આદર નહીં અતીથ.

ગોરી ગુણવંતી છખી કાળજડે રહી કોરી—

નૃપ નારી ને વેલડી, ત્રણેયની ઓ રીત;
 વિણ સાથી ન ટકી શકે, કરે પરાણે પ્રીત;
 તાંતી તાંત તુટેલી દોરી દિલે દોરી—

બધા--

૩૫

અમન ચમન આનંદ લીલા હોર થઈ રહી,
 ગમગિની ગઈ, આબાદી થઈ, ખરબાદી ચાલી વહી;
 માલિક મહેરે, કિસ્મત હોરે
 શેરની મહેર થઈ નૂરેજહાન
 શુક ખુદા કરે શાં ગુણગાન
 મંગલ નામ—પૂરણ કામ—
 શાંતિ સદા સુખ આપ વિરામ—

